

Бараник З.П. (Baranyk Z.), д.е.н., професор,
Іриневи́ч Ю.В. (Irynevich Y.), аспірант кафедри статистики,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ СТАТИСТИЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ МОЛОДІЖНОГО РИНКУ ПРАЦІ

РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ СТАТИСТИЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ МОЛОДІЖНОГО РИНКУ ПРАЦІ

АНОТАЦІЯ. У статті представлено результати статистичного аналізу зайнятості молоді в регіонах України. Запропоновано напрями статистичного аналізу молодіжного ринку праці (економічної активності, зайнятості та безробіття). Здійснено багатовимірне групування регіонів України в частині функціонування молодіжного ринку праці за основними соціальними показниками. Виокремлено однорідні регіональні зони функціонування молодіжного ринку праці в Україні у 2016 році методом кластерного аналізу. Визначено місце кожного регіону за рівнем функціонування молодіжного ринку праці, надана їм рейтингова оцінка.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: молодіжний ринок праці, економічна активність, зайнятість та безробіття, регіони, багатовимірне групування, рейтингова оцінка.

АННОТАЦИЯ. В статье представлены результаты статистического анализа занятости молодежи в регионах Украины. Предложены направления статистического анализа молодежного рынка труда (экономической активности, занятости и безработицы). Осуществлены многомерные группировки регионов Украины в части функционирования молодежного рынка труда по основным социальным показателям. Выделены однородные региональные зоны функционирования молодежного рынка труда в Украине в 2016 году методом кластерного анализа. Определено место каждого региона по уровню функционирования молодежного рынка труда, предоставленная им рейтинговая оценка.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: молодежный рынок труда, экономическая активность, занятость и безработица, регионы, многомерные группировки, рейтинговая оценка.

ABSTRACT. The article outlines the results of statistical analysis of youth employment in the regions of Ukraine. The Directions of statistical analysis of the youth labor market (economic activity, employment and unemployment) are offered. A multidimensional grouping of Ukrainian regions in terms of functioning of the youth labor market based on basic social indicators was carried out. A distinction was made between homogeneous regional zones of functioning of the youth labor market in Ukraine in 2016 using the method of cluster analysis. The place of each region is determined by the level of functioning of the youth labor market, also the rating was given.

KEYWORDS: youth labor market, economic activity, employment and unemployment, regions, multidimensional grouping, rating estimation.

Постановка проблеми. Нерівномірність розвитку регіональних ринків праці значною мірою залежить від розміщення проду-

ктивних сил, зумовленого наявними природними ресурсами, історичним розвитком і місцевими традиціями, і відображає економічну спеціалізацію регіонів країни [3]. Зазначимо, що однією з головних функцій ринку праці є перерозподіл робочої сили між регіонами, видами економічної діяльності і сферами виробництва та забезпеченні роботою економічно активного населення, в тому числі молоді регіону.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Дослідження загальних проблем функціонування молодіжного ринку праці на національному та регіональному рівнях відображаються у наукових працях провідних українських вчених, таких як З.П. Бараник, С.І. Бандур, Д.П. Богиня, В.Я. Брич, В.С. Васильченко, З.С. Варналій, І.Ф. Гнібіденко, Т.А. Заєць, С.М. Злупко, О.В. Кустовська, Е.М. Лібанова, Л.С. Лісогор, В.В. Онікієнко, Н.О. Парфенцева, О.М. Палій, В.М. Петюх, С.І. Пірожков, В.Г. Саріогло, Т.О. Стеценко, А.В. Хмелюк, М.Г. Чумаченко. Проблеми виникнення та вплив ризиків на оцінювання молодіжногориноку праці, зокрема соціальних ризиків, відображено у наукових працях провідних вітчизняних учених: В.В. Вітлінського, О.І. Ястремського, Е.Е. Мачульської, Н.А. Вигдорчика, В.М. Догадова, Л.В. Забелина.

Виклад основного матеріалу. Стабільність економіки країни закладається саме в регіонах, тому дуже важливо виокремлювати території з ідентичними (однорідними) особливостями розвитку регіональних економічних процесів. Створення регіональних зон, їх склад, структура залежить від тих класифікаційних ознак, за якими проводиться багатомірне групування регіонів.

Вихідним пунктом у вивченні стану ринку праці в окремих регіонах являється вибір статистичної методології та системи показників, які представляють у комплексі відповідного статистичного інструментарію дослідження. Наукове формування системи статистичних показників функціонування молодіжного ринку праці є передумовою успішного всебічного дослідження. Треба відмітити, що для зображення властивостей структури, взаємозв'язків і динаміки функціонування молодіжного ринку праці, одного якісного показника недостатньо, необхідна їх система.

Система статистичних показників характеризує умови, процес і результати функціонування молодіжного ринку праці. Одна з вимог, яка пред'являється до системи показників, достатня компактність, охоплення всіх сторін економічної, соціальної та демографічної діяльності, зв'язків і взаємозв'язків усіх елементів і вузлів системи. Система показників повинна адекватно відображати реальну структуру системи. Вона повинна також буду-

ватися із врахуванням можливостей отримання достовірних статистичних даних, їх обробці, аналізу та оцінювання.

За допомогою системи статистичних показників функціонування молодіжного ринку праці оцінюється ефективність регіональних економік у визначений момент часу в частині праці. У такій системі пріоритет в групуванні вибраних статистичних показників надається тим ознакам, які відображають соціально-економічні відносини на ринку праці [1].

До системи статистичних показників функціонування молодіжного ринку праці увійшли вісім показників. Треба відмітити, що показники, які увійшли в систему, мають різну направленість дії: прямі (стимулятори) – сприяють розвитку регіональних ринків праці; зворотні (дестимулятори) – навпаки дестабілізують ситуацію. До показників прямої дії відносять: рівень економічної активності молоді (у відсотках до населення у віці 15–35 років); рівень зайнятості молоді (у відсотках до населення у віці 15–35 років); навчено новим професіям (у відсотках до кількості зареєстрованих безробітних у 15–35 років); індекс середньої заробітної плати; охоплення працівників трудовими договорами (у відсотках до загальної чисельності штатних працівників). До показників зворотної дії відносять: рівень безробіття (у відсотках до населення у віці 15–35 років); середня тривалість незайнятості безробітної молоді (місяців); навантаження на одне вільне робоче місце, вакансію (осіб у 15–35 років).

Аналіз запропонованих статистичних показників оцінювання функціонування ринку праці бере початок з характеристики згрупованих за ними регіональних сукупностей, їх внутрішніх закономірностей: ступеня однорідності та особливостей структури. Кожен із запропонованих статистичних показників несе в собі характеристику певного процесу або явища на молодіжному ринку праці. За допомогою запропонованої системи показників отримано статистичну характеристику стану та розвитку молодіжного ринку праці в кожному регіоні України. У табл. 1 представлено значення статистичних показників функціонування молодіжного ринку праці за регіонами України в 2016 р.

Найвищий рівень економічної активності молоді спостерігався у Чернігівській і Житомирській областях, рівень зайнятості – Київській і Харківських областях, індекс реальної заробітної плати – м. Києві та Закарпатській області, а найнижчий рівень безробіття – Харківська область і м. Київ. Середній термін пошуку роботи становив 6,4 місяці.

Таблиця 1

**КЛЮЧОВІ ПОКАЗНИКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОЛОДІЖНОГО
РИНКУ ПРАЦІ ЗА РЕГІОНАМИ УКРАЇНИ В 2016 Р.**

Регіони	Рівень економічної активності молоді, %	Рівень зайнятості молоді, %	Рівень безробіття молоді, %	Індекс реальної заробітної плати	Охоплення працівників трудовими договорами, %	Середня тривалість пошуку роботи, місяців	Навантаження на 1 робоче місце, осіб	Проходження профнавчання, %
Вінницька	61,1	53,3	12,7	1,119	74,9	7	66,0	12,4
Волинська	57,3	47,8	16,6	1,09	83,9	6	17,7	10,7
Дніпропетровська	64,6	57,8	10,5	1,023	81,8	7	16,9	13,4
Донецька	65,8	52	21	1,035	85,7	8	173,5	14,6
Житомирська	66,4	55,4	16,7	1,096	84,9	4	23,3	8,2
Закарпатська	65	54,7	15,7	1,126	85,2	3	94,0	11,1
Запорізька	62,8	54,1	13,9	1,073	81,5	8	78,2	12,4
Івано-Франківська	59,5	50,9	14,4	1,097	85,2	6	68,2	14,3
Київська	64,8	58,2	10,2	1,121	55,6	8	13,2	11,1
Кіровоградська	62,8	52,7	16,2	1,071	84,3	7	16,9	15,0
Луганська	70,3	55,8	20,7	1,18	77,8	8	65,0	11,1
Львівська	61,6	54,5	11,5	1,103	75,4	6	18,3	18,8
Миколаївська	61,4	53,5	12,8	1,083	81,3	7	17,5	11,3
Одеська	59,8	54,2	9,5	1,081	68,2	5	13,9	20,5
Полтавська	62,8	53,8	14,3	1,061	77,7	10	18,5	11,5
Рівненська	56,7	46	19	1,071	79,2	4	40,1	17,8
Сумська	59,1	52,1	11,8	1,043	83,7	6	19,9	7,6
Тернопільська	60,9	49,1	19,5	1,098	65,9	5	32,2	11,8
Харківська	60,6	58	4,2	1,062	84,1	6	6,7	20,5
Херсонська	63,9	54,3	15	1,127	78,7	5	68,3	19,5
Хмельницька	62,4	54	13,4	1,069	70,1	5	47,3	13,0
Черкаська	64,8	55,6	14,2	1,097	83,1	8	58,8	14,0
Чернівецька	54	44	18,6	1,121	81	4	38,1	11,3
Чернігівська	67,1	57,4	14,4	1,07	78,8	6	36,4	10,0
м. Київ	62,2	56,2	9,6	1,143	59,9	10	8,8	17,4
У цілому	62,3	53,4	14,3	1,090	77,9	6	42,3	13,6

Статистичні характеристики центрів розподілу та варіації показників функціонування молодіжного ринку праці в Україні представлено в табл. 2.

Таблиця 2

**СТАТИСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЦЕНТРІВ РОЗПОДІЛУ
ТА ВАРІАЦІЇ ПОКАЗНИКІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ
МОЛОДІЖНОГО РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ В 2016 Р.**

Показники	Кількість	Середня	Медіана	Мінімум	Максимум	Дисперсія	Стандартне відхилення	Екセス	Асиметрія	Варіація
Рівень економічної активності молоді, %	25	62,3	62,4	54,0	70,3	12,6	3,5	0,6	-0,2	16,3
Рівень зайнятості молоді, %	25	53,4	54,1	44,0	58,2	12,9	3,6	1,1	-1,1	14,2
Рівень безробіття молоді, %	25	14,3	14,3	4,2	21,0	15,4	3,9	0,5	-0,3	16,8
Індекс реальної заробітної плати	25	109,0	109,0	102,3	118,0	12,5	3,5	0,5	0,4	15,7
Охоплення працівників трудовими договорами, %	25	77,9	81,0	55,6	85,7	65,9	8,1	1,6	-1,5	30,1
Середня тривалість пошуку роботи, місяців	25	6,4	6,0	3,0	10,0	3,2	1,8	-0,2	0,2	7,0
Навантаження на 1 робоче місце, осіб	25	42,3	32,2	6,7	173,5	1358,7	36,9	5,7	2,0	166,8
Проходження профнавчання, %	25	13,6	12,4	7,6	20,5	13,3	3,6	-0,5	0,6	13,0

Показники (сім з восьми) рівень економічної активності молоді (у відсотках до населення у віці 15–35 років); рівень зайнятості молоді (у відсотках до населення у віці 15–35 років); рівень проходження профнавчання (у відсотках до кількості зареєстрованих безробітних у 15–35 років); індекс середньої заробітної плати; охоплення працівників трудовими договорами (у відсотках до загальної чисельності штатних працівників); рівень безробіття (у відсотках до населення у віці 15–35 років); середня тривалість незайнятості безробітної молоді (місяців); відтворюють однорід-

ну сукупність (коефіцієнт варіації менше 33,3 %). Цю однорідність підтверджує і симетричність нормального розподілу $|A_s|/\sigma_{As}^*$, яке приймає значення менше 3, крім показника «рівень проходження профнавчання», значення $E = 3,6$.

Показник «навантаження безробітної молоді на одне вакантне місце» відтворює неоднорідну сукупність (коефіцієнт варіації $> 33,3 \%$). У цьому випадку, поряд з аналізом показників варіації сукупності, необхідно провести оцінку її структури на основі центрів розподілу.

Показник «навантаження безробітної молоді на одне вакантне місце» характеризує соціальну напругу на молодіжному ринку праці України. Половина регіонів мають значення показника «навантаження на одне вакантне місце» – більше 32,2 безробітної молоді. Спостерігається значна варіація цього показника – від 6,7 % (Харківська область) до 173,5 % безробітної молоді на одне вакантне робоче місце (Донецька область). Коефіцієнт варіації (V/σ) дорівнює 166,8 %.

Аналіз вибраних статистичних показників функціонування молодіжного ринку праці бере початок з характеристики згрупованих за ними регіональних сукупностей, їх внутрішніх закономірностей: ступеня однорідності та особливостей структури.

Необхідно відмітити, що в досліджувану сукупність було включено 25 регіонів України: 24 області та місто Київ.

Після розгляду сукупності регіонів за показниками функціонування молодіжного ринку праці необхідно перейти до комплексного оцінювання структури та групування регіонів. В якості метода багатомірного групування регіонів за функціонуванням молодіжного ринку праці був використаний кластерний аналіз [1, 2].

При використанні процедур кластерного аналізу розчленування об'єктів сукупності на якісно однорідні групи здійснюється одночасно за великою кількістю ознак, але при виконанні умови, що жодна з ознак не виділяється за своєю значущістю. Особливістю кластерного аналізу є те, що різниця між одиницями, що входять до виділеної групи, незначна, а відмінності між групами суттєві.

З метою розподілу регіонів України на однорідні групи за функціонуванням ринку праці, було використано підхід, який заснований на матриці подібності та описаний Вардом [3]. Цей метод відрізняється від інших методів, оскільки використовуються

* Абсолютне відношення асиметрії до середньоквадратичного відхилення цього показника.

методи дисперсійного аналізу для оцінки відстаней між кластерами. Метод мінімізує суму квадратів для будь-яких двох (гіпотетичних) кластерів, які можуть бути сформовані на кожному кроці.

У задачах кластерного аналізу часто використовують Евклідову відстань, яка є найузагальнюючішою типовою відстанню. Вона представляє собою геометричну відстань у багатомірному просторі і дозволяє порівнювати близькість двох об'єктів за великою кількістю ознак.

Графічно процедуру кластеризації можна зобразити у вигляді дендрограми за умовами, що ця процедура оперує тільки з елементами матриці відстаней або подібності. У дендрограмі-дереві об'єкти розташовані горизонтально знизу, а результати кластеризації – зверху. Значення відстаней або подібностей, які відповідають побудові нових кластерів, зображуються на вертикальній прямій зліва [4].

Проте існує проблема у використанні статистичних даних при проведенні кластерного аналізу, які б характеризували функціонування молодіжного ринку праці в регіонах країни, тому що запропоновані показники вимірюються в неспівставних шкалах.

Неспівставність одиниць вимірювання і, як наслідок, неможливість обґрунтованого вираження значень різних показників в одному масштабі призводить до того, що величина проміжків між точками, які відображають положення об'єктів у просторі їх властивостей, починають залежати від довільно вибраного масштабу. Для того, щоб знищити неоднорідність вимірювання первинних даних, проведено їх стандартизацію. Вони нормуються за допомогою вираження через відношення значень показників до деяких величин, які відображають певні їх властивості.

На основі стандартизованих даних побудовано вертикальну дендрограму класифікації регіонів України за функціонуванням молодіжного ринку праці (рис. 1, табл. 3). З дендограми видно, що за станом функціонуванням молодіжного ринку праці в регіонах країни існує супер-кластер і три кластери (А, Б, В).

В супер-кластер входять кластери Б і В, які об'єднують 17 регіонів України, кластер А об'єднує 8 областей. До кластеру Б входять: Чернігівська, Черкаська, Луганська, Закарпатська та Житомирська області. Кластер В об'єднує місто Київ, Київську, Харківську, Дніпропетровську, Херсонську, Одеську, Львівську, Полтавську, Миколаївську, Запорізьку, Хмельницьку та Вінницьку області.

Таблиця 3

ОДНОРІДНІ РЕГІОНАЛЬНІ ЗОНИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОЛОДІЖНОГО РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ У 2016 Р. МЕТОДОМ КЛАСТЕРНОГО АНАЛІЗУ

Показники	Кластери		
	А	Б	В
Кількість регіонів	8	5	12
Рівень економічної активності молоді, %	59,5	66,7	62,3
Рівень зайнятості молоді, %	49,3	55,8	55,2
Рівень безробіття молоді, %	17,1	16,3	11,5
Індекс реальної заробітної плати	1,078	1,114	1,089
Відсоток охоплення працівників трудовими договорами	81,1	82,0	74,1
Середня тривалість пошуку роботи, місяців	5,8	5,8	7,0
Навантаження на 1 робоче місце	50,8	55,5	31,1
Відсоток молоді, яка проходила профначання	12,9	10,9	15,1

На рис. 1 представлено однорідні регіональні зони за функціонуванням молодіжного ринку праці в Україні в 2016 р., виокремлено методами кластерного аналізу.

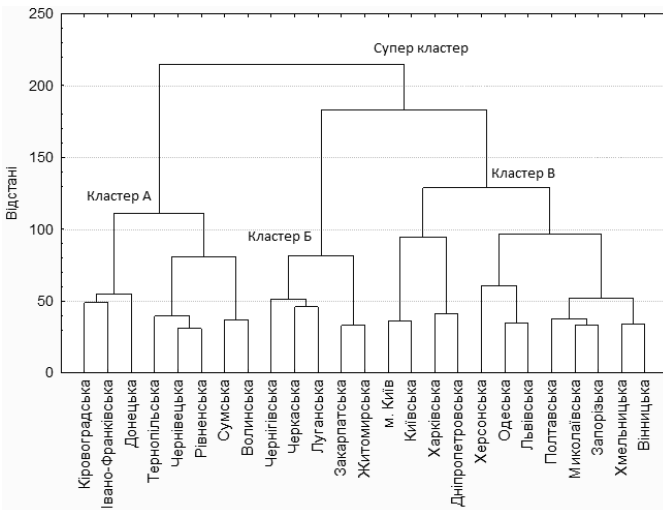

Рис. 1. Дендрограма регіонів України за функціонуванням молодіжного ринку праці у 2016 р.

Треба відмітити, що кластер А, до якого відносяться Кіровоградська, Івано-Франківська, Донецька, Тернопільська, Чернівецька, Рівненська, Сумська та Волинська області, характеризується значною соціальною напругою на ринку праці. Так, середній рівень зайнятості в цьому кластері найменший – 49,3 %, а навантаження на одне вільне робоче місце найбільше – 50,8 незайнятої молоді, причому максимальне значення цього показника складає 173,5 особу у віці від 15–35 років. Також зафіксовані у кластері А найменші відсотки проходження професійного навчання – 12,9 %. Середня тривалість незайнятості безробітної молоді в цьому кластері найменша – менше 5,8 місяців. Індекс середньої заробітної плати на 1 штатного працівника в цій регіональній зоні найменший – 1,078 (+7,8 %).

Рис. 2. Виокремлення однорідних регіональних зон функціонування молодіжного ринку праці в Україні у 2016 р. методом кластерного аналізу

Розглянуті характеристики функціонування молодіжного ринку праці в кластері А свідчать про неефективне використання людських ресурсів і соціальну напругу вказаних вище територій.

У порівнянні з кластером А інші регіональні зони знаходяться у сприятливіших умовах розвитку ринку праці. Так, кластер Б (Чернігівська, Черкаська, Луганська, Закарпатська та Житомир-

ська області) характеризується розвинутішим молодіжним ринком праці, ніж його функціонування в регіональній зоні А. Порівняно з кластером А, середній рівень зайнятості в кластері Б вищий на 13 %.

Що стосується кластеру В, то він характеризується наступним: рівень зайнятості 55,0 %, середня тривалість незайнятості безробітного населення 7 місяців, навантаження на одне вільне робоче місце складає 31 особу, відсоток молоді, що проходила профнавчання – 15 %.

Отримані характеристики однорідних регіональних зон за функціонуванням молодіжного ринку праці свідчать про однакові умови розвитку територій, що входять до їх складу і потребують ідентичних заходів, спрямованих на поліпшення ситуації на ринку праці, зменшення соціальної напруги, розвитку соціально-трудових відносин, вдосконалення механізмів підтримання зайнятості молоді.

Треба відмітити, що задачі багатовимірного групування вирішуються за допомогою методів кластерного аналізу, які дозволяють отримати групи об'єктів у просторі більшою розмірністю на основі критеріїв подібності. Результати кластерного аналізу дозволяють у подальшому віднести раніше невідомі об'єкти за їх ознаками до визначеної вже відомої групи, що дає змогу перейти до регулювання досліджуваних процесів.

Наступним етапом дослідження є рейтингове оцінювання регіонів, з точки зору функціонування молодіжного ринку праці. Для розрахунку інтегральної оцінки пропонуються всі вище названі показники, вибір яких обумовлений можливостями органів офіційної статистики. Для визначення інтегральної оцінки усі показники функціонування молодіжного ринку праці стандартизуються на основі того, що всі індивідуальні значення ознаки в сукупності співвідносилися з найкращими значеннями (більшим, якщо ознака «пряма» та зменшеним, якщо ознака «зворотня»).

$$z_{ij} = \frac{x_{ij} - x_{\min}}{x_{\max} - x_{\min}} \text{ (пряма дія – стимулятори),}$$

$$z_{ij} = \frac{x_{\max} - x_{ij}}{x_{\max} - x_{\min}} \text{ (зворотня дія – дестимулятори),}$$

де x_{ij} – значення i -го показника в j -му регіоні країни;

x_{\max}, x_{\min} – мінімальне та максимальне значення i -го показника.

Названі показники функціонування молодіжного ринку праці вважаються рівновагомими, тому розрахунок середньої з стандар-

ртизованих величин виконується за формулою середньої арифметичної простої:

$$\bar{p}_j = \frac{\sum_{i=1}^m z_{ij}}{m},$$

де m – кількість показників, z_{ij} – стандартизовані значення ознаки.

Значення отриманих рейтингових оцінок коливаються в межах від 0 до 1, що дозволяє оцінити стан окремого регіону, групи регіонів або значення «середнього регіону» стосовно до шкал виміру відносних відстаней [5].

У результаті проведених розрахунків у 2016 р. отримано інтегральну оцінку функціонування молодіжного ринку праці в кожному з 25 регіонів країни, у цілому в країні її величина складала 0,564.

Проаналізувавши характер варіації інтегральної оцінки в сукупності, виокремлено групи регіонів за функціонуванням молодіжного ринку праці, які представлено в табл. 3.

13 регіонів країни мають значення інтегральної оцінки нижче за середній рівень у країні ($\bar{p}_j \leq 0,564$). В інших 12 регіонах країни значення інтегральної оцінки більше її середнього рівня ($\bar{p}_j \geq 0,564$).

У групу лідерів потрапили Харківська, Херсонська, Львівська, Одеська, Закарпатська, Житомирська, Дніпропетровська, Луганська, Чернігівська, Черкаська, Кіровоградські області та м. Київ – значення рейтингової інтегральної оцінки в цих регіонах більше середнього рейтингового балу в Україні.

До групи «переслідувачів» відносяться Миколаївська, Київська, Івано-Франківська, Хмельницька та Вінницька області, рейтинговий бал за функціонуванням молодіжного ринку праці яких, трохи менше середньої рейтингової оцінки в країні (до 5,1%).

На рис. 3 представлено розподіл регіонів за рейтинговою оцінкою в країні в 2016 р.

Рейтингова оцінка регіонів України за функціонуванням молодіжного ринку праці зумовлена нерівномірністю розвитку окремих регіонів і своєрідністю умов, у яких вони функціонують. Це стосується всіх вищеназваних сфер життєдіяльності регіонів.

Три регіонів країни відноситься до основної групи (Запорізька, Сумська та Рівненська області), значення рейтингової оцінки яких відхиляється від середнього рейтингового балу на 0,054–0,083.

Таблиця 4

**РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ЗА ФУНКЦІОНУВАННЯМ
МОЛОДІЖНОГО РИНКУ ПРАЦІ В 2016 Р.**

Регіони	Ранг регіонів за функціонуванням молодіжного ринку праці	Значення рейтингової оцінки	Відхилення від середнього значення рейтингової оцінки
Донецька	1	0,398	-0,166
Чернівецька	2	0,446	-0,118
Тернопільська	3	0,447	-0,117
Полтавська	4	0,480	-0,084
Волинська	5	0,481	-0,083
Рівненська	6	0,495	-0,069
Сумська	7	0,498	-0,066
Запорізька	8	0,510	-0,054
Вінницька	9	0,536	-0,029
Хмельницька	10	0,542	-0,022
Івано-Франківська	11	0,549	-0,015
Київська	12	0,555	-0,009
Миколаївська	13	0,562	-0,002
Кіровоградська	14	0,580	0,016
м. Київ	15	0,586	0,022
Черкаська	16	0,592	0,028
Чернігівська	17	0,598	0,034
Луганська	18	0,599	0,035
Дніпропетровська	19	0,616	0,052
Житомирська	20	0,633	0,069
Закарпатська	21	0,641	0,077
Одеська	22	0,652	0,088
Львівська	23	0,663	0,099
Херсонська	24	0,673	0,109
Харківська	25	0,769	0,205

До групи «аутсайтери» відносяться Волинська, Полтавська, Тернопільська, Чернівецька та Донецька області, рейтинговий бал за функціонуванням молодіжного ринку праці яких, значно менший від середньої рейтингової оцінки в країні (понад 20 %).

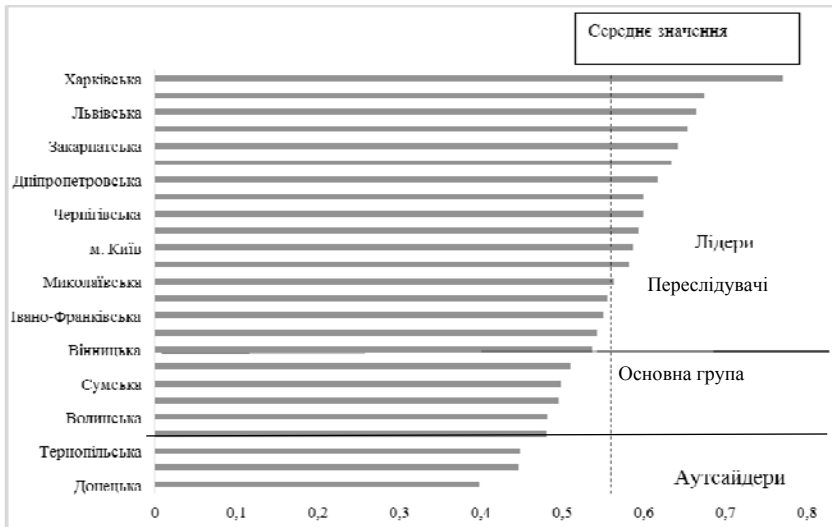

Рис. 3. Ранжування регіонів України за рейтинговим балом функціонування молодіжного ринку праці в 2016 р.

Висновок. Запропоновані етапи рейтингового оцінювання розвитку регіонів за функціонуванням молодіжного ринку праці дадуть змогу повніше і ретельніше охарактеризувати становище в регіонах. Крім того, для подальшого удосконалення функціонування регіональних ринків праці в Україні, такий підхід дасть змогу визначити механізми його регулювання на регіональному рівні з метою подолання структурних і територіальних диспропорцій. Активну державну політику сприяння зайнятості молоді в регіонах доцільно розмежувати з урахуванням відмінних елементів і причин виникнення існуючих диспропорцій, яка потребує диференційованого стратегічного підходу.

Узагальнення накопиченого практичного досвіду з проведення статистичного аналізу молодіжного ринку праці дозволяє зробити висновок про існування інваріантних елементів змісту оцінювання його функціонування. Це можуть бути:

- оцінювання стану, розвитку регіональних молодіжних ринків праці як частини національного;
- аналіз регіональних молодіжних ринків праці, виявлення особливостей їх розвитку, відмінностей функціонування;
- інтегральне оцінювання рівня функціонування молодіжного ринку праці в країні та її окремих регіонах.

Оцінювання рівнів функціонування молодіжного ринку праці дозволяє узагальнити в собі всю отриману в результаті статистичного аналізу інформацію про його стан, динаміку, варіацію, тенденцію розвитку в регіонах у формі інтегральних показників. Це дозволяє формувати різноманітні рейтингові системи, здійснювати порівняння, співставлення, виокремлювати ключові проблеми регіонального розвитку на молодіжному ринку праці.

Література

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Бараник З.П. Методичні підходи до оцінювання функціонування регіонів країни за станом соціально-економічного розвитку // Економіка та держава. – 2006. – №5. – С. 56–60.
3. Бараник З.П. Статистичне оцінювання функціонування ринку праці в регіонах України // Формування ринкової економіки: 36. наук. праць. – Т. 1. Ч. I. – К.: КНЕУ, 2007. – С. 30–43.
4. Онікієнко В.В., Ткаченко Л.Г., Ємельяненко Л.М. Розвиток ринку праці України: тенденції та перспективи. – К.: НАН України, 2007. – 285 с.
5. Ward J. H. Hierarchical grouping to optimize on objective function // JASA. – 1963. – Vol. 58. – P. 236–244.
6. Дюран Б., Оддел П. Кластерный анализ: Пер. с англ. Е. З. Демиденко / Под. ред. А. Я. Боярского. – М.: Статистика, 1977. – 128 с.
7. Економічні есе. Розвиток регіонів України зусиллями влади, громадськості і бізнесу. – К.: Інститут реформ, 2004. – Вип. 17. – 127 с.

References

1. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Baranyk Z.P. Metodychni pidkhody do otsiniuvannia funktsionuvannia rehioniv krainy za stanom sotsialno-ekonomichnoho rozvytku // Ekonomika ta derzhava. – 2006. – №5. – S. 56–60.
3. Baranyk Z.P. Statystychno otsiniuvannia funktsionuvannia rynku pratsi v rehionakh Ukrainy // Formuvannia rynkovoi ekonomiky: Zb. nauk. prats. T. 1. Ch. I. – K.: KNEU, 2007. – S. 30–43.
4. Onikiienko V.V., Tkachenko L.H., Yemelianenko L.M. Rozvytok rynku pratsi Ukrainy: tendentsii ta perspektyvy. – K.: NAN Ukrainy, 2007. – 285 s.
5. Ward J. H. Hierarchical grouping to optimize on objective function // JASA. – 1963. – Vol. 58. – P. 236–244.
6. Dyuran B., Odell P. Klasternyi analiz: Per. s angl. E. Z. Demydenko / Pod. red. A. Ya. Boiarskoho. – M.: Statystyka, 1977. – 128 s.
7. Ekonomichni ese. Rozvytok rehioniv Ukrainy zusyilliamy vlady, hromadskosti i biznesu. – K.: Instytut reform, 2004. – Vyp. 17. – 127 s.